

ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

School Administration Skills in the 21st Century of the Qualitative School
Administrators under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 4

สุมาภรณ์ ศรีโพธิ์ทอง
Sumaporn Sripothong

สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี
Educational Administration Program, Ratchathani University
E-mail: sumapornfon@gmail.com

Received: October 28, 2023; Revised December 14, 2023; Accepted: December 22, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 2) ศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 138 คน จากสถานศึกษา 15 แห่ง กำหนดขนาดของตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน สุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีค่าความเที่ยงตรง (IOC) ระหว่าง .67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือทักษะด้านสื่อสาร ($\bar{x} = 4.37$) รองลงมาคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.31$) และทักษะด้านเทคนิค ($\bar{x} = 4.30$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{x} = 4.29$) ตามลำดับ

2. แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ มีดังนี้

2.1 ด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่ติดตามข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจากแหล่งข่าวที่หลากหลายรวมไปถึงต้องมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการรับข่าวสาร

2.2 ด้านเทคนิค ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสำรวจสภาพปัญหาในสถานศึกษาเพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานในสถานศึกษาและมีกระบวนการวางแผนงานมีปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษามีการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ

2.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรมีกิจกรรมหรือโครงการที่มีกระบวนการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทำงานเป็นทีม มีการเสนอความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีม

2.4 ด้านสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตนเอง รวมไปถึงนักเรียนและชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: โรงเรียนคุณภาพ ทักษะการบริหาร การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this research were 1) to study school administration skills in the 21st century of the qualitative school administrators under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 4 and 2) to study guidelines for developing school administration skills in the 21st century of the qualitative school administrators under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 4. The samples were 138 participants: administrators and teachers from 15 schools. The sample size was determined by using Krejcie and Morgan's Table. The samples were randomized by stratified sampling. The research instruments were 1) a five rating scale questionnaire and 2) a semi-structured interview form with the Index of Item Objective Congruence (IOC) between .67-1.00 and the reliability of .94. The statistics used were frequency, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings were as follows.

1. The school administration skills in the 21st century of the qualitative school administrators were at a high level. When each skill was investigated, the skill with the highest mean score was the communication ($\bar{x} = 4.37$), followed by the human relation ($\bar{x} = 4.31$) and the techniques ($\bar{x} = 4.30$) respectively. The skill with the lowest mean score was the conceptual skill ($\bar{x} = 4.29$).

2. The guidelines for developing the school administration skills in the 21st century of the qualitative school administrators were described as follows.

2.1 In the conceptual skill, the administrators had to follow news and information related to education from various resources and they needed to have the critical thinking skill to receive the news and information.

2.2 In the techniques, the school administrators should survey the problem conditions in the schools to bring the survey results to determine the strategies used in operating the schools and have the processes for planning, the calendars for operating clearly, the supervision for following the operation results in the schools, and the reflection for developing the projects or other activities.

2.3 In the human relation, the school administrators should have activities or projects with the processes to enable the teachers and academic staff to work as teamwork, propose the opinions, and listen to the opinions of the team members.

2.4 In the communication, the school administrators should listen to the opinions of the teachers and the academic staff in their schools including listening to the opinions of the students and the residents in the communities and exchange the opinions of the suggestions in working.

Keywords: Qualitative Schools, Administration Skills, Schools in the 21st Century

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นหัวใจสำคัญขององค์กรทางการศึกษาที่จะบริหารงานต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความราบรื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องก้าวตามให้ทันกับสิ่งใหม่ เปิดใจและรับฟังความคิดเห็นของบุคคลในยุคใหม่ซึ่งถือเป็นวิวัฒนาการทางความคิด ซึ่งเป็นยุคของความเท่าเทียมกันในทุกมิติ ทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้นำในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการสร้างทีมงาน (Team Building) ทักษะการจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) การสื่อสารเพื่อให้นั่นใจ ได้ว่าสภาพบรรยากาศการเรียนรู้เป็นสากล (Universal Learning Environments) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเพียงลำพังไม่สามารถทำให้บรรลุผลในการกิจที่มากมายนี้ได้ จึงต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร ดังนั้นทักษะการสร้างทีมจึงเป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่ง เมื่อมีการทำงานเป็นทีมขึ้น ย่อมต้องมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ผู้บริหารจะต้องอาศัยทักษะด้านการจัดการความขัดแย้ง และการสื่อสารเพื่อลดหรือขจัดความขัดแย้งนั้น ทักษะ 3 อย่างที่ผู้บริหารทุกคนจะต้องมีประกอบด้วย 1) ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) หมายถึง ความสามารถในการใช้เครื่องมือ ระเบียบวิธีปฏิบัติงานหรือเทคนิคต่าง ๆ 2) ทักษะด้านมนุษย์ (Human Skills) หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกัน เข้าใจและสนใจบุคคลอื่น 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual skills) หมายถึง ความสามารถทางด้านสมอง การประสานงาน และการทำให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งหมดขององค์กร ทักษะทางด้านความคิดเป็นความสามารถของผู้บริหารในการมององค์กรโดยส่วนรวม และมีความเข้าใจว่าส่วนต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องระหว่างกันอย่างไร เพื่อให้การบริหารงานเป็นผลดีขององค์กร (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556)

โครงการโรงเรียนคุณภาพ เป็นโครงการที่จะสร้างคุณภาพด้านการศึกษาให้กับประเทศโดยมีเป้าหมายขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นระดับตำบลให้เป็นโรงเรียนคุณภาพ มุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม งานอาชีพ และสุขอนามัย ตลอดจนเป็นศูนย์รวมบริการการศึกษาแก่นักเรียนและชุมชน ที่จะช่วยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแก่นักเรียนในท้องถิ่นชนบท และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชน บ้าน วัด รัฐ และโรงเรียน โดยหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียนคุณภาพนั้น ประกอบไปด้วย เป็นโรงเรียนที่มีพื้นที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ สามารถรองรับการเพิ่มจำนวนนักเรียนในอนาคตได้ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน การคมนาคม และการสื่อสารสะดวก และเป็นโรงเรียนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ยินดีให้ความร่วมมือและการสนับสนุน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2562) โรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 นั้น เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชน บริเวณชุมชนรอบโรงเรียนในแต่ละโรงเรียนมีความคล้ายคลึงกัน รวมทั้งความต้องการในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน แต่ในการจัดการเรียนการสอนนั้นยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างเต็มที่ อันเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษายังขาดทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการสื่อสาร (Communication skill) ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (Technological and digital literacy skills) ซึ่งเห็นได้จากในช่วงที่ผ่านมาการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบไปทั่วโลก การบริหารงานในสถานศึกษา ในช่วงแรกของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีความตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าว

และคำนึงถึงความปลอดภัยและสุขภาพของนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา จึงสั่งหยุดการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 ต้องทำงานแบบ Work from home ส่งผลให้ ช่วงแรกเกิดปัญหาในการติดต่อประสานงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องของการสื่อสารเข้าใจไม่ตรงกัน หรือเพื่อนร่วมงานไม่ตอบกลับข้อความก็ตาม ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้การทำงานล่าช้าลง ส่งผลให้ประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาลดลง เพื่อแก้ปัญหาการบริหารสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในช่วงแรกของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 ได้จัดอบรมหลักสูตรทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 เพื่อนำทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มาบริหารงานในโรงเรียนคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4, 2564) จากความสำคัญและปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีศักยภาพสำคัญในศตวรรษที่ 21 และเป็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 จำนวน 15 แห่ง
2. ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4
 - 2.1 ประชากรผู้ให้ข้อมูล (Unit of Analysis Population) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครูผู้สอนจำนวน 187 คน ในโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4
 - 2.2 ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล (Unit of Analysis Sample) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจง ครูผู้สอนจำนวน 123 คน โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยการกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้
 - ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้มาจากผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ด้านที่มีคะแนนต่ำที่สุด มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert)

1.3 สร้างแบบสอบถามกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย

1.4 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item- Objective Congruence: IOC) กำหนดค่า IOC ได้ดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .67-1.00

1.6 นำเสนอแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ซึ่งสร้างมาจากผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ด้านที่มีคะแนนต่ำที่สุดมาสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตัวเองโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวเอง จำนวน 138 คน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตัวเอง จากนั้นผู้วิจัยนำผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มาออกแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากผลการวิเคราะห์ ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า มีประเด็นที่มีความต้องการพัฒนามากที่สุดจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางพัฒนาไว้ดังนี้

1. ทักษะด้านความคิดรวบยอด ประเด็นความต้องการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ผู้วิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่ติดตามข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการการศึกษา จากแหล่งข่าวที่หลากหลายรวมถึงต้องมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการรับข่าวสาร รวมไปถึงการตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการสามารถปรับตัว และรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งรวมไปถึงการยอมรับนวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และสามารถเอานวัตกรรมมาพัฒนาระบบการบริหารจัดการในสถานศึกษาได้ด้วย

2. ทักษะด้านเทคนิค ประเด็นความต้องการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสำรวจสภาพปัญหาในสถานศึกษาเพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานในสถานศึกษา และมีกระบวนการวางแผนงานมีปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษามีการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงมีการศึกษาดูงานจากสถานศึกษาอื่นที่มีระบบการจัดการสถานศึกษาที่ดีเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ประเด็นความต้องการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา เข้าใจความคิดของกันและกัน

บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา เข้าใจความคิดของกันและกัน ผู้วิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหารควรมีกิจกรรมหรือโครงการที่มีกระบวนการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทำงานเป็นทีม มีการเสนอความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีม โดยเป็นกิจกรรมที่เน้นความร่วมมือทำงานเป็นทีม มาปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน และทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ

4. ทักษะด้านสื่อสาร ประเด็นความต้องการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน

ผู้บริหารสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยสรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตนเอง รวมไปถึงนักเรียนและชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงหลักวิชาการและประโยชน์สูงสุดของนักเรียนในการประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ครูผู้สอน จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 92.32

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.68

ซึ่งส่วนมากเป็นผู้ที่มีประสพการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 54.35 รองลงมาเป็นผู้มีประสพการณ์ในการทำงาน 10–20 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 26.09 และมีประสพการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 19.56

2. ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ทักษะด้านสื่อสาร ($\bar{x} = 4.37$) รองลงมาคือ ทักษะด้านมนุษย

สัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.31$) และทักษะด้านเทคนิค ($\bar{x} = 4.30$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{x} = 4.29$) ตามลำดับ

3. ประเด็นความต้องการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพเมื่อจำแนกประเด็นที่ต้องการพัฒนาที่สุตรรายด้าน พบว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอด ประเด็นที่ต้องการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ทักษะด้านเทคนิค ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ประเด็นที่ต้องการพัฒนาคือ บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา เข้าใจความคิดของกันและกัน ทักษะด้านสื่อสาร ประเด็นที่ต้องการพัฒนาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 4 ทั้ง 4 ด้าน สรุปแนวทางพัฒนาได้ดังนี้

1. ทักษะด้านความคิดรวบยอด คือ ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่ติดตามข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจากแหล่งข่าวที่หลากหลายรวมถึงต้องมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการรับข่าวสาร รวมไปถึงการตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการสามารถปรับตัวและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งรวมไปถึงการยอมรับนวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และสามารถเอานวัตกรรมมาพัฒนาระบบการบริหารจัดการในสถานศึกษาได้ด้วย

2. ทักษะด้านเทคนิค คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสำรวจสภาพปัญหาในสถานศึกษาเพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานในสถานศึกษาและมีกระบวนการวางแผนงานมีปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษามีการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงมีการศึกษาดูงานจากสถานศึกษาอื่นที่มีระบบการจัดการสถานศึกษาที่ดีเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้าใจความคิดของกันและกัน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารควรมีกิจกรรมหรือโครงการที่มีกระบวนการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทำงานเป็นทีม มีการเสนอความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีม โดยเป็นกิจกรรมที่เน้นความร่วมมือทำงานเป็นทีม มาปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน และทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ

4. ทักษะด้านสื่อสาร คือ บริหารสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตนเอง รวมไปถึงนักเรียนและชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงหลักวิชาการและประโยชน์สูงสุดของนักเรียนในการประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ทักษะด้านสื่อสาร รองลงมาคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิค และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ตามลำดับ

1.1 ทักษะด้านความคิดรวบยอด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการคิด เพื่อให้เข้าใจในภาพรวมของการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจภาพรวมของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการตัดสินใจที่สนองต่อเป้าหมาย พันธกิจ ให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถ ในการรับรู้ และเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับชัยยนต์ เพาพาน (2560) ที่กล่าวว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอดของผู้บริหารสถานศึกษา คือความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าใจระบบโครงสร้างของงานโครงสร้างตำแหน่งนโยบายการจัดการศึกษาและระบบการบริหารงานของสถานศึกษา เพื่อบริหารงานการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ทักษะด้านเทคนิค ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ ในการดำเนินงาน รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชี่ยวชาญ ในการสื่อสารให้บุคลากรปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถอธิบายงานที่มีความซับซ้อนให้บุคลากรเข้าใจไปในแนวทางเดียวกันได้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับวิธีการกระบวนการดำเนินงานและเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมรวมถึงความสามารถในการใช้เครื่องมือ

1.3 ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล (ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษาได้ และผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้าใจความคิดของกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับชัยยนต์ เพาพาน (2560) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้กระบวนการกลุ่มการเสริมสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกันตลอดจนการประสานงานและการให้คำแนะนำแก่ผู้ร่วมงานได้

1.4 ทักษะด้านสื่อสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการสื่อสารที่ทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้ร่วมกัน และมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อกันทำให้เกิดความร่วมมือ รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประชาสัมพันธ์ผลงานไปสู่ชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำการประชุม นำเสนอในที่สาธารณะได้อย่างมีอาชีพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับสัตตบุษย์ โพธิ์ฤทธิ์ (2564) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการตีความวิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาสาระรวมถึงกระบวนการการส่งข่าวสาร ข้อเท็จจริง สัญลักษณ์ ความคิดความเห็นและประสบการณ์แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันจากบุคคลคนหนึ่งถ่ายทอดสารไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นข้อมูลถ่ายทอดผ่านการสื่อสารทางการพูด การเขียนที่ประสิทธิภาพและผ่านทางมัลติมีเดีย โดยใช้เทคนิควิธีการผ่านสื่อเทคโนโลยีอุปกรณ์ต่าง ๆ

2. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 4

2.1 ด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่ติดตามข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของการการศึกษาจากแหล่งข่าวที่หลากหลายรวมถึงต้องมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการรับข่าวสาร รวมไปถึงการตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการสามารถปรับตัว และรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งรวมถึงการยอมรับนวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และสามารถเอานวัตกรรมมาพัฒนาระบบการบริหารจัดการในสถานศึกษาได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับปัทมา ประทุมสุวรรณ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า สามารถมองเห็นภาพรวมของสถานศึกษา

มองเห็นความสัมพันธ์ของงานส่วนต่าง ๆ ในสถานศึกษา และเข้าใจการเปลี่ยนแปลง รวมถึงสามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่จะส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาได้จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านเทคนิค ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสำรวจสภาพปัญหาในสถานศึกษาเพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ในสถานศึกษาและมีกระบวนการวางแผนงานมีปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษามีการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงมีการศึกษาดูงานจากสถานศึกษาอื่นที่มีระบบการจัดการสถานศึกษาที่ดีเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับปัทมา ประทุมสุวรรณ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ทักษะด้านเทคนิค ต้องมี กระบวนการขั้นตอน วิธีการ วิธีเทคนิคเฉพาะอย่าง การใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ การฝึกปฏิบัติ มีการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์

2.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา เข้าใจความคิดของกันและกัน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารควรมีกิจกรรมหรือโครงการที่มีกระบวนการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทำงานเป็นทีม มีการเสนอความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในทีม โดยเป็นกิจกรรมที่เน้นความร่วมมือทำงานเป็นทีม มาปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน และทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ชัย บุญประเสริฐ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกในสถานศึกษาจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดประสงค์ของสถานศึกษาที่ตั้งไว้

2.4 ด้านสื่อสาร บริหารสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตนเอง รวมไปถึงนักเรียนและชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงหลักวิชาการ และประโยชน์สูงสุดของนักเรียนในการประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับอิสรา หาญรักษ์ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ผู้บริหารที่มีความสามารถในการรับทราบความคิดและข้อมูลจากผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้บริหารสามารถส่งผ่านความคิดสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทราบถึงสิ่งที่เป็นที่คาดหวังจากผู้ร่วมงาน จะทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนการพัฒนากิจการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
2. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปจัดหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยและส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
3. สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปเขียนแผนพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
2. ศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

กิตติกรรมประกาศ

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 4, สำนักงาน. รายงานแผนปฏิบัติการประจำปี. น่าน: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 4, 2564.

ชัยยนต์ เพาพาน. ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. การประชุมวิชาการระดับชาติคุรุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียนทิศทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21. กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 2560.

ณรงค์ชัย บุญประเสริฐ. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2563.

ปัทมา ประทุมสุวรรณ. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2562.

พัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษา, สำนัก. โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล. กรุงเทพฯ: พัฒนานวัตกรรมการศึกษา, 2562.

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. “ภาวะผู้นำกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์,” วารสาร มจร การพัฒนาสังคม. 2, 1 (มกราคม-เมษายน 2560): 20-29.

วิโรจน์ สารรัตน์. กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่ศึกษาต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์, 2556.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2562.

สัตตบุษย์ โพธิ์รุท. ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2564.

อิสรา หาญรักษ์. ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2563.

Krejcie, R.V. and D.W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," *Educational and Psychological Measurement*. 30, 3 (September 1970): 607-610.